

HET VOORSPEL DER VEROVERING VAN ST. EUSTATIUS IN 1781

DOOR

W. R. MENKMAN

De onverhoedsche vermeerstering van het onverdedigde St. Eustatius door de Engelschen, op 3 Februari 1781, is een feit dat in den nieuweren tijd zoowel op Amerikaansche en Engelsche als op Nederlandsche historici een zekere aantrekkingskracht heeft uitgeoefend, vooral omdat de zeer eigenaardige positie van het kleine Hollandsche eilandje in de Caraïbische Zee het een allerminst onbelangrijke rol heeft doen spelen in de voorgeschiedenis van den vierden Engelschen oorlog. Een zoo volledig mogelijk overzicht van hetgeen zich in de vijf of zes jaren vóór de fatale gebeurtenis op St. Eustatius en St. Maarten had afgespeeld — hoofdzakelijk samengesteld uit de gegevens in het Alg. Rijksarchief — leek mij een gewenschte aanvulling op het voor en na reeds door anderen over deze aangelegenheid gepubliceerde.

Hoewel de moeilijkheden met Engeland, nopens de houding der Republiek tegenover de in verzet gekomen Noordamerikaansche koloniën, reeds eind 1774 waren aangevangen, duurde het nog ongeveer een jaar voordat op St. Eustatius — dat spoedig een steen des aanstoots zou worden — het eerste conflict zich voerdeed.

In December 1775 lag op de reede van ons eiland de schoener „Nancy”, van Baltimore, onder de bescherming der Statiaansche forten; terwijl de schipper en eenige leden der bemanning zich aan den wal bevonden, gaf de stuurman een signaal, zooals gebruikelijk wanneer een schip van ankerplaats wilde veranderen, liet de zeilen hijschen en leverde buiten de reede het schip uit aan den zich dicht in de buurt bevindenden Engelschen kruiser „Argo” — captain Garnier —, die de „Nancy” naar Antigua opbracht. De Commandeur a.i. Abraham Heyliger — Jan de Windt was in Januari overleden en een opvolger was nog niet benoemd

— protesteerde schriftelijk bij den Engelschen Vice-admiraal, „Commander in chief” op de Leeward Islands; de Engelsche vlootvoogd, James Young, antwoordde — eerst op 20 Mei 1776 echter — dat het algemeen in West-Indië bekend was, hoe op St. Eustatius de rebellen geholpen werden — niettegenstaande de voorschriften der Staten-Generaal — en dat dit reeds lang geschiedde.

Terwijl deze kwestie nog hangende was, deed zich een nieuwe voor. In Mei 1776 verzocht Captain John Colpoys, commandant van het Engelsche oorlogsschip „Seaford”, vergunning om de bark „Mifflin”, van Philadelphia aangekomen met provisiën, te mogen in beslag nemen. Heyliger weigerde verontwaardigd en verbood den Engelschman bij brief van 10 Mei „to visit, arrest, or by other means whatsoever molest any vessel under the protection of this friendly port”. Colpoys antwoordde, niet te hebben geweten dat de Noordamerikaansche rebellen op St. Eustatius protectie genoten; hij zond twee sloepen met volk naar de „Mifflin”, om bezit te nemen van het schip. Heyliger nam nu maatregelen om het tegen gewelddadigheden te beschermen; hij stuurde er den commandant der Militie — *Abr^m. Ravené* — op af met 8 soldaten, waarop de Engelschen de „Mifflin” aan den Nederlandschen officier overlieten en heenzeilden.

De Commandeur a.i. schreef opnieuw naar Antigua, om zich bij den Engelschen vlootcommandant te beklagen over de „insulten” aan zijn Gouvernement aangedaan, doch kreeg wederom nul op het request. De Vice-admiraal Young ontkende dat er een feitelijke inbeslagneming had plaats gehad en vond dat Heyliger liever moest zorgen voor een betere naleving der orders van zijn lastgevers in Nederland, op het stuk van den uitvoer van wapenen en munitie. Nog den dag vóór de aankomst van de „Seaford” zouden twee gewapende Amerikaansche schepen van St. Eustatius zijn uitgelopen.

In zijn rapport aan Bewindhebbers verklaarde Heyliger wel dat hij zelf nooit iets met de levering van kriegsbehoeften aan de Amerikanen had te maken gehad, maar hij sprak toch van de mogelijkheid dat des nachts op de reede buskruit zou kunnen worden overgescheept. Deze laatste naïveteit geeft ons een voorproefje van de wijze waarop men ook later de klachten van Engeland zou behandelen. De Overheid had niet den ernstigen wil om op te treden tegen den handel — die met leveranties aan de Amerikanen grove winsten maakte — en het uitgeoefende toezicht had niets te beteekenen; zóó was de toestand in Nederland

en zóó stonden de zaken eveneens op St. Eustatius. Was er een klacht ingekomen, dan beschreef men stapels papier om haar te ontzenuwen en nooit werd vergeten een desculpeerende, beëdigde, verklaring over te leggen; maar al te vaak echter werd het eene of andere cardinale punt in de gerezen kwestie eenvoudig ter zijde gelaten, zooals in Heyliger's verontschuldiging de verplichting om op de nakoming van een overheidsverbod behoorlijk toezicht uit te oefenen.

Kwasi-ernstig was ook de wijze waarop Bewindhebbers in Nederland werden ingelicht ter zake van het Engelsche verwijt, dat het eiland Amerikaansche agenten onder zijn inwoners zou tellen, de kwestie Van Dam. Lord Suffolk had aan Sir Joseph Yorke — den Britschen Gezant in den Haag — medegedeeld welke berichten er waren ingekomen, aangaande de activiteit van zekeren Isaac van Dam op St. Eustatius, die kruit zou hebben verscheept naar Noord-Carolina en £ 2000.— naar Frankrijk zou hebben geremitteerd, ter betaling van nieuwe zendingen, zie J. Franklin Jameson, *St. Eustatius in the American revolution* ¹⁾. Aan de weduwe en den gewezen boekhouder van den inmiddels overleden koopman werden verhooren afgenomen aangaande een transactie, welke zich ongeveer een jaar geleden zou hebben afgespeeld en beiden verklaarden dat Van Dam zich niet aan handel in krigsbehoeften had schuldig gemaakt; met het opzenden dezer verklaringen naar Patria had het Gouvernement van St. Eustatius alweer een internationale kwestie afgehandeld.

Het zijn intusschen vooral de gebeurtenissen van 1776, welke St. Eustatius een rol hebben doen spelen in de Engelsch-Nederlandsche geschillen, die ten slotte tot den oorlog hebben geleid. Het zijn ook deze gebeurtenissen waar Amerikaansche auteurs — Jameson en Friedrich Edler ²⁾ — bij stilstaan, wanneer zij de betrekkingen herdenken welke tusschen de Republiek en de rebelleerende Amerikanen hebben bestaan.

Eerstgenoemde zegt uitdrukkelijk dat er bij de Engelschen niet zoozeer sprake was van naijverigheid, wegens de rijkdommen welke Nederlandsche en Statiaansche kooplieden door de tijdsomstandigheden vermochten te verwerven, maar veel meer van rancune over de voorziening der rebellen, eerst van oorlogsbehoeften, later van marinebehoeften, in de Caraïbische Zee tegen Engeland te gebruiken. En Edler citeert de uitlating van den Admiraal Rodney over het Benedendorp op St. Eustatius: „that

¹⁾ *The American Historical Review* 1902/1903.

²⁾ *The Dutch Republic and the American Revolution*, 1911.

„Nest of Vipers, which preyed upon the Vitals of Great Britain”. Overigens is — zooals bekend — onze onvoldoende neutraliteitshandhaving op St. Eustatius officieel niet de eenige, noch de voornaamste aanleiding geweest voor Engeland, om de Republiek den oorlog te verklaren.

Op 21 November 1776 nam de Amerikaansche gearmeerde bark „Baltimore Hero” — captain Thomas Waters —, kort na het verlaten der reede van St. Eustatius, den op Dominica thuisbehoorenden brigantijn „May”-William Taylor; de prijs werd naar Maryland opgezonden. Spoedig kwam de ons bekende „Seaford” bij den inmiddels tot Commandeur aangestelden Johannes de Graaff protesten dienaangaande overbrengen. De „Baltimore Hero” zou op St. Eustatius zijn uitgereed en ingezetenen van het eiland zouden aandeel in deze kaapvaartonderneming hebben; belanghebbenden bij de „May” eischten schadevergoeding van het Statiaansche Gouvernement.

Captain Colpoys liet den Commandeur vragen, wanneer deze hem kon ontvangen; hij had bij zijn aankomst ter reede het gebruikelijke saluut voorloopig achterwege gelaten, omdat hij vernomen had, dat op St. Eustatius ook met de schepen der rebellen saluutschoten gewisseld werden. Ook het protest van den Vice-admiraal Young spreekt van dit saluut, maar met de uitdrukkelijke bijvoeging dat hij — de Vice-admiraal — verschil maakt ten deze, tusschen koopvaarders en uit Noord-Amerika voor offensieve doeleinden uitgeruste schepen.

De Graaff verdedigde zich tegenover den Engelschen vlootvoogd en verantwoordde zich bij Bewindhebbers in Nederland. De „Baltimore Hero” was niet op St. Eustatius uitgereed en ingezetenen van het eiland waren niet bij het schip geïnteresseerd; de kapitein, die in December wederom op St. Eustatius was, legde dienaangaande een beëdigde verklaring af, onder overlegging zijner commissie, uitgegeven door de Council of Safety te Annapolis in Maryland en onderteekend door den President John Hancock. „Contrariegeruchten” moesten bovendien nog ontzenuwd worden door allerlei andere verklaringen; zelfs de bewering dat aan iemand op St. Eustatius een aandeel in de „B. H.” zou zijn aangeboden — welk aanbod niet was geaccepteerd — was niet bevestigd geworden. Het schip met den nogal sprekenden naam en dat toch wel door bewapening en bemanning als kaper herkenbaar zal zijn geweest, was 11 November van St. Thomas op St. Eustatius aangekomen „met niets in” en negen dagen later weder uitgeklaard, eveneens naar St. Thomas,

na alleen wat proviand en drinkwater te hebben gekocht. Amerikaansche oorlogsvaartuigen, meldde de Graaff, kwamen er nooit op St. Eustatius, alleen koopvaarders (sic) en die werden door het fort bedankt voor hun saluut, met twee schoten minder dan zij zelf hadden afgevuurd. Van de vlag sprak hij niet, alleen lezen wij dat er van de aangekomen vaartuigen geen paspoorten werden gevraagd.

Het eensklaps geïntroduceerde nieuwe element van het vlaggesaluut, een element dus van anderen aard dan dat van het verleenen van materieelen steun aan de opstandelingen, was voornamelijk opgekomen door het geval van den brigantijn. „Andrea Doria”, een Noordamerikaanschen kaper van Philadelphia — captain Joshua Robinson —, welk schip op 16 November op St. Eustatius was aangekomen; merkwaardigerwijze echter komt in de schepenlijsten van November 1776 de naam van dezen kaper heelemaal niet voor, noch als ingeklaard, noch als uitgeklaard. Er is echter bij de stukken, op deze zaak betrekking hebbende, een 7 maanden na dato afgelegde verklaring van den Commandant Ravené en volgens dezen had de „A. D.” een vlag met 13 strepen vertoond. Het saluut van 11 schoten had Ravené niet laten beantwoorden, dan na instructies van de Graaff te hebben gevraagd, overeenkomstig wiens beslissing met 9 schoten was bedankt geworden; men had dus de houding aangenomen van een beleefdheid van den kant van een vreemd koopvaardijship te beantwoorden.

Het geval „Andrea Doria” is reeds herhaaldelijk beschreven; voor de Amerikanen vooral is de vraag interessant of ter gelegenheid van de aankomst van dit schip op St. Eustatius voor het eerst door een vreemde natie aan hun jonge vlag honneurs werden bewezen. Jameson haalt twee Amerikaansche geschriften aan, een van 1876 en een van 1893, waarin deze kwestie uitvoerig wordt behandeld en vestigt de aandacht op een brief van 27 October 1776, door iemand op St. Kruis gericht tot den Vice-admiraal Young, waarin gesproken wordt van een schip onder Amerikaansche vlag, dat aldaar zou zijn gesalueerd geworden. Ook de „Baltimore Hero” zal wel de „Congress-colours” hebben gevoerd en Captain Colpoys schreef op 27 November 1776 aan den Vice-admiraal Young: „salutes of their (der Amerikanen) armed vessels are returned at St. Croix as well as at Statia” (zie Edler). Volgens Jameson intusschen treedt het incident „Andrea Doria” vooral op den voorgrond, omdat dit schip „a continental vessel” was.

Ook W. D. H. Baron van Asbeck ¹⁾ moest de vraag onbeantwoord laten, of er in 1776 reeds regels bestonden aangaande het beantwoorden van het saluut eens koopvaarders en dat Ravené bij de aankomst van de „A.D.” aan den Commandeur orders ging vragen, nopens het al dan niet beantwoorden der kanonschoten, pleit er wel voor dat er geen precedent was; òf men zag de strepenvlag voor het eerst, òf men stond voor het eerst voor het feit dat een schip, hetwelk die vlag ontplooidde, een saluut afvuurde.

Wat betreft de beschrijving van de vlag, welke Amerikaansche vaartuigen na de Declaration of Independence voerden — en die volgens Trevelyan ²⁾ reeds op 1 Januari 1776 over het hoofdkwartier van het Amerikaansche leger heeft gewaaid — beschikken wij, behalve over de verklaring van Ravené, o.a. over die van John Trottmann, den deserteur van de „Andrew Doria”, dien ook Jameson noemt. Er is alleen sprake van strepen — niet van sterren; de nationale vlag, welke Paul Jones op de „Ranger” voerde en welke door La Motte-Piquet in de baai van Quiberon werd gesalueerd, dagteekende van 14 Juni 1777 (zie de *Encyclopedia Americana*).

Gevallen van molest, door Nederlandsche schepen van Engelsche zijde in de Caraïbische Zee ondervonden, kwamen in 1777 voor. Op 27 Juni van dat jaar werden de „Watergeus” en de „Hoop”, den vorigen dag van St. Eustatius naar Zeeland vertrokken, door de blijkbaar met het toezicht op het eiland belaste „Seaford” — captain John Colpoys — genomen en naar Antigua opgebracht. Natuurlijk volgde een protest van Commandeur de Graaff bij den Vice-admiraal Young; deze laatste antwoordde dat de „Watergeus” was opgebracht, omdat zich onder de lading Noordamerikaansche producten bevonden, de handel waarin bij Act of Parliament verboden was, de „Hoop” omdat er buskruit aan boord was. De Engelsche Commander in chief wist ook te vertellen, dat er op St. Eustatius een agent van het Amerikaansche Congres zou zijn gevestigd, een zekere Abraham Van Bibber. De „Seaford” had kort te voren ook een Amerikaanschen kaper genomen, de „Jenny”, captain Rall; van dezen laatste had men het verhaal over Van Bibber gehoord, die den kaperkapitein op een Engelsche bark zou hebben afgestuurd.

De Graaff liet Van Bibber in arrest stellen, ten einde hem gevangen te houden, totdat de Vice-admiraal Young de bewijzen

¹⁾ „Een Nederlandsch-Amerikaansch saluut”, in *De Amsterdammer*, Weekblad voor Nederland, 8 April 1918.

²⁾ *The American Revolution*, 1899.

van schuld zou hebben overgelegd; het eenige beschikbare bewijsstuk was een verklaring van den bevelhebber van de „Jenny” en deze laatste was naar Engeland opgezonden. Aangaande Van Bibber — die ten slotte van St. Eustatius wist te ontvluchten — en de rol welke hij als agent van Maryland — later in compagnieschap met Richard Harrison op Martinique — gespeeld heeft, aangaande zijn succes bij de Graaff, met betrekking tot bescherming en toegevendheid, ook reeds onder den vorigen Commandeur door den Amerikaanschen handel genoten, aangaande zijn ervaringen ten slotte bij de aankomst van de „Andrea Doria”, heeft Jameson heel wat gegevens verzameld uit Amerikaanse bronnen. Of Van Bibber met de „Baltimore Hero” te maken heeft gehad — hij werd ook in verband met de vermeende Stataansche belangen bij dit schip genoemd — heb ik niet bevestigd gevonden.

Met betrekking tot de beide Zeeuwsche schepen valt nog iets eigenaardigs op te merken. De „Seaford” had tegelijk met deze vaartuigen op St. Eustatius gelegen en was ze achterna gezeild en het staat vast dat het vertrek van alle drie op 26 Juni 1777 heeft plaats gehad; toch waren volgens de schepenlijsten de „Watergeus” en de „Hoop” reeds op 26 Mei uitgeklaard. Of verschillen als dit al dan niet een natuurlijke oorzaak hadden, valt niet na te gaan; alleen werden de lijsten vermoedelijk voor het geheele afgelopen jaar ineens uitgeschreven en dan soms nog laat verzonden. Zoo werd de administratie over 1773 eerst op 14 Mei 1774 afgestuurd en op 1 Juni 1776 schreef men: „vermits „de constabel Cornelis Lespier, met de kinderziekte, onlangs is „komen te overlijden, heeft zulx de copijen der lijsten der inge- „komen en van hier vertrokken vaartuigen agteruyt gesteld.” Afgezien dus van onwillekeurige vergissingen, is althans de mogelijkheid niet uitgesloten dat men opzettelijk onzuivere gegevens verstrekke.

Het schip „Watergeus,” kapitein Adr. Chateleyn, volgens den brief van Young toebehoorende aan „the Honorable Commercial Company” (moet zijn *Commercie Compagnie*) te Middelburg ¹⁾, was reeds op 21 Februari op St. Eustatius aangekomen, van Angola, met slaven; op 23 Februari was het, met die slaven nog aan boord, naar St. Maarten verzeild, van waar het op 9 Maart weder op St. Eustatius was teruggekeerd, met het grootste deel der

---

¹⁾ Aangaande de Middelburgsche *Commercie Compagnie* zie Mr. E. J. J. van der Heyden: *De ontwikkeling van de N. V. in Nederland vóór de codificatie.*

„lading” nog aan boord. Bij de uitklaring op 26 Mei, maar Middelburg, bestond de lading uit suiker en koffie — Westindische producten dus — alsmede 5 vaten en 158 pakken tabak, 32 vaten en vaatjes indigo en 185 dito rijst; om deze drie laatste posten moet het dus bij de aanhouding zijn gegaan.

Op 28 October 1776 was het schip „Hoop”, kapitein Mart. B. Hoogerzuyll, met „haar lading volgens manifest” van Zeeland ingeklaard; eigenaars waren Snouck Hurgronje & A. Louyssen te Middelburg en de lading werd in de briefwisseling nader omschreven als bestaande uit buskruit, provisie en „droge goederen”.

Aangezien bij vertrek van het schip uit Zeeland de bepalingen der Staten-Generaal op den uitvoer van buskruit in volle werking waren ¹⁾ en de lading wel geheel uit Nederland afkomstig zal zijn geweest, moest een consent van de Admiraliteit zijn verkregen. Voor „conniventie” of ontduiking, of voor het gebruik van bedriegelijke verpakking (zie bij Jameson, brief van een Rotterdamschen koopman aan Lord Suffolk) was hier geen aanleiding, want tot een rantsoeneering der eigen koloniën was het niet gekomen. Een deel van het kruit van de „Hoop” intusschen was onverkocht gebleven en bevond zich daarom op de thuisreis nog aan boord. Bij de uitklaring op 26 Mei 1777 vinden wij de lading naar Vlissingen vermeld als bestaande uit suiker, koffie, tabak, indigo en cacao, alsmede 1750 vaatjes buskruit en 3 vaatjes vuurstenen „in retour terug”. Het was de aanwezigheid dezer partij kruit welke tot de aanhouding leidde; over den misschien Amerikaanschen oorsprong van de tabak en de indigo werd in dit geval niet gerept. Volgens bewering van Young, zou de gezagvoerder hebben toegegeven, op St. Eustatius 3000 vaatjes kruit en 750 stel handvuurwapenen te hebben verkocht en zou deze laatste niet de bedoeling hebben gehad, het onverkochte naar Patria terug te brengen, maar van plan zijn geweest dat restant op zee aan een ander schip over te geven, dat er mede naar Noord-Amerika zou varen (zie Jameson). Hoe groot de buskruitlading van de „Hoop” wel geweest was, valt niet uit te maken; in ieder geval echter was het een flinke hoeveelheid, ook al zullen de vaten wel geen 1000 lb kruit ieder hebben bevat, zooals bij verschepping naar Frankrijk (zie de mededeeling van den Engelschen Gezant in den Haag aan Lord Suffolk, bij Edler) en natuurlijk waren munitie en wapenen bestemd voor den handel met Englands tegenstanders. Het geval van de „Hoop” bevestigt intusschen wat Thulemeyer op 13 September 1776 had gerapporteerd,

¹⁾ Groot Placcatboek IX, 107.

n.l. dat de contrabandehandels op de Westindische eilanden niet meer zóó floreerde als te voren.

Nieuwe incidenten deden zich voor in 1778. De Amerikaansche bark „Fanny”, op 9 Juli uit Zuid-Carolina vertrokken, naar St. Eustatius, met 50 tierces indigo, 27 vaten tabak en 36 tierces rijst (waarvan er 6 eigendom waren van leden der equipage) werd op 8 Augustus onder het geschut aan de Grootte Baai op St. Maarten — binnen kanonschotsafstand, meende de Vice-commandeur — door Engelsche kapers genomen; naar St. Kitts opgebracht, werd het schip aldaar voor goede prijs verklaard. Op een protest bij den Engelschen Commander in chief antwoordde deze laatste dat de „sloop „Fanny”, captain Patterson, has a „commission from the Congress and, under the American colours, „fought Hs. Ms. loyal subjects”; een voorbeeld dus van een Amerikaansch kaper die tevens op negotie voer. Natuurlijk beweerde de Britsche bevelhebber, dat de neming buiten de territoriale wateren had plaats gehad.

Nog ernstiger werd de toestand in 1780; op 9 Augustus van dat jaar toch verschenen een schip van linie en zes fregatten, onder commando van John Robinson, op de reede van St. Maarten, met opdracht van den Engelschen Admiraal Rodney om alle Amerikaansche vaartuigen en hunne ladingen in beslag te nemen en op te brengen, zoo mogelijk zonder verdere vijandelijkheden tegen het eiland en zijne bewoners. Vice-commandeur en Raden protesteerden, maar besloten geen tegenstand te bieden, omdat men toch niet bij machte was de actie te beletten. Inderdaad, de overmacht was daartoe te groot; het Engelsche eskader toch bestond uit:

de „Cyclops”,	28	stukken,	captain	Robinson,
„ „Convert”,	32	„	„	Hervey,
„ „Intrepid”,	64	„	„	Molly,
„ „Fortune”,	42	„	„	Christian,
„ „Hornet”,	16	„	„	Pitt,
„ „Rover”,	16	„	„	Savage,
„ „Surprize”,	16	„	„	Day.

Genomen werden zes Amerikaansche vaartuigen, van 300—60 ton groot, alle met lading, de gewone Amerikaansche exportartikelen — maar op het kleinste na alle bewapend, resp. 22, 18, 10, 4 en 4 stukken — en blijkens de sterkten der equipages — resp. 80, 80, 33, 19, 15 en 9 man — op krijgsbedrijven, hetzij offensieve of defensieve, voorbereid. De vaartuigen waren: het schip „Renown”, waarde £ 6.000.—, lading 15120 pesos,

het schip „True American”, waarde £ 7.000.—, lading 13410 pesos,

de brigantijn „Vriendschap” (Friendship?) £ 2.500.—, lading 712.40 pesos,

de brigantijn „General Scott”, schip en lading tezamen waard 20.976 pesos,

de schoener „Sally”, schip en lading tezamen waard 11.000 pesos,

de schoener „Nancy”, waarde 18.000 pesos, lading 8.640 pesos

Alles tezamen dus een buit ter waarde van 2½ miljoen gulden.

Op het bericht van het gebeurde op St. Maarten verlieten alle Amerikaansche schepen de reede van St. Eustatius; het Engelsche eskader echter zeilden laatstgenoemd eiland voorbij, zonder verder iets te ondernemen. De Commandeur de Graaff beklaagde zich schriftelijk bij Sir George Brydges Rodney, waarop echter geen genoegdoening volgde; het relaas van het gebeurde is te vinden in den brief van de Graaff aan Bewindhebbers van 12 Augustus 1780.

En zoo heeft het drama van 3 Februari 1781 op St. Eustatius zelf een voorspel gehad, dat ruim vier jaar heeft geduurd. Het optreden der Engelschen is nogal eens „highhanded” geweest, het Stataansche beleid even vaak bedenkelijk. Engeland vertoonde zich tegenover de Nederlandsche vestigingen in de Caraibische Zee in geen andere gedaante dan die waarin het zich — tegen alle protesten en waarschuwingen in — in de Amerikaansche koloniën zóó gehaat maakte, dat het verlies van dertien voor het Britsche Imperium uiterst waardevolle provinciën onvermijdelijk werd. En het Nederlandsche beleid op de Bovenwindsche eilanden was zóó karakteristiek voor de Republiek in haar nadagen, dat een beter nauwelijks te verwachten was.

Ook tegenover Denemarken — dat eveneens van zijn neutrale positie trachtte te profiteeren — trad Engeland hardhandig op; de Gazette de Leyde van 27 Februari 1781 vermeldt een geval van twee Engelsche kapers die op de reede van St. Kruis twee Amerikaansche schepen beschoten — maar door het fort tot de orde werden geroepen — en de nummers van 13 Maart en 17 April van hetzelfde jaar bevatten het verhaal van drie Engelsche kapers, die tien neutrale schepen — onder escorte van een Deensch oorlogsfregat — vermeesterden, waarbij het oorlogsschip de vlag streek.

Hoe destijds de Hollanders bij de Britten stonden aangeschreven, kan blijken uit de ongestoorde publicatie in The St. Chris-

tophel Gazette van 23 November, 7, 14 en 18 December 1776 van allerlei schimpscheuten op de persoon van de Graaff en op onze natie in het algemeen, uit het onhoffelijk optreden van Captain Colpoys in November van hetzelfde jaar en uit het ter reede van St. Eustatius verschijnen en van daar weder vertrekken van Engelsche oorlogsschepen zonder saluut of „compliment „aan den opperhoofd volgens gebruyk” in 1777 en 1778.

Over het reeds in den aanvang van 1775 begonnen aanhouden door de Engelschen van Nederlandsche koopvaarders op weg naar het Westen, gepaard gaande met het openbreken der brievenzakken, wordt ook in de correspondentie van St. Eustatius met het Moederland af en toe melding gemaakt en wel in 1778 en 1779. Volgens Thulemeyer (depêche 30 Augustus 1776) waren reeds in 1776 brieven uit St. Eustatius, aan de W.-I. Compagnie gericht, door de Engelschen geopend.

Colenbrander vertelt ons dat in den Patriottentijd Engeland en Frankrijk, wier gezanten in den Haag tegen elkander intrigeerden, gelijke minachting koesterden voor de Republiek; in het licht van onzen tijd bezien echter had het Engeland van George III, zooals Trevelyan het beschrijft, weinig recht om op onze natie neer te zien, om van het Frankrijk van Lodewijk XVI niet te spreken.

Van welk gehalte het beleid op St. Eustatius in de moeilijke jaren van den Amerikaanschen vrijheidsoorlog was, blijkt uit den brief van de Graaff van 28 Januari 1777, waarin hij klaagt over het blokkeeren van het eiland door de Engelschen, tot schade van den handel en om instructies vraagt „want zoude niet „gaarne iets willen doen, waardoor Eenigzints, Eenig Pretext van „ongenoegen, of oneenigheid, van de kant der Engelschen zouden „kunnen werden voorgewend; gelijk ook altoos heb getragt de „goede Harmonie en verstandhouding te mainteeren. Daar en „boven wanneer wij ook alhier het grootste regt mogten hebben, „om met geweld zulke Hostiliteiten tegen te gaan zoo zouden wij „uit voorzigtigheid, door ontbeering van magt, dezelve moeten „inschikken, hetwelk Egter zeer hard en nadeelig voor dit Ey- „land is.” Onze nationale hartstocht was die voor geldverdiene (Colenbrander), de Amsterdamsche kooplieden waren „moins „sensibles à la gloire de la patrie qu'à l'interruption de leur „commerce” (Thulemeyer, depêche 14 Augustus 1781) en tot een boven de partijen staande centrale leiding der buitenlandsche aangelegenheden en der zaken van oorlog is het in de oude Republiek nooit mogen komen. In een zoodanig bestel paste een

de Graaff volkomen, als de agent der particuliere maatschappij die als overheid optrad, in de plaats van een regeering wier eigen staatkunde zich bij voortduring uitte in afwachten en op de lange baan schuiven.

In den brief van de Kamer Amsterdam dd. 25 Maart 1777 werd den Commandeur nog eens duidelijk gemaakt waar het om ging, t.w.: „dat omtrent de vlag van gemelde koloniën geen da- „den of eerbewijzingen gepleegd of gedaan werden waaruyt wet- „tig geinfereert zoude kunnen worden eenige de minste erkente- „nis van de independentie en souverainiteyt der voornoemde „Koloniën”; geen saluut meer dus aan de strepenvlag, maar daar- om ging het toch niet alleen. Intusschen hadden H. H. M. op 21 Maart 1777 gelast dat de Graaff naar Nederland zou komen, om inlichtingen te geven over hetgeen „gedurende zijn commande- „ment op het eiland met relatie tot de Amerikaansche koloniën „en derselver schepen zoude mogen zijn gepasseerd”; van eenige verdenking dat de G. zich aan verduistering zou hebben schuld- dig gemaakt (Thulemeyer, *depêche* 24 October 1777) blijkt ner- gens.

Onze Commandeur had weinig zin in de reis; hij trachtte, zoo- wel bij H.H.M. als bij Bewindhebbers, zich van de zaak af te maken, door een schriftelijke „deductie” in te dienen en door uit- stel te vragen. Bekend zijn de argumenten waarvan de Graaff meende zich te mogen bedienen om zich zoo mogelijk geheel aan de reis te onttrekken; hij bracht eigen materieele belangen naar voren — welke tegenover de Regeering, noch tegenover de Compagnie, ook maar genoemd hadden mogen worden — en kwam met kleinmoedigheden en met bezwaren van lichamelijken aard voor den dag, welke slecht pasten aan een man van 48 jaar, die wel geboren Statiaan was, maar toch in zijn jeugd in Neder- land was geweest en dus de overtocht over den Oceaan al eens eerder had gemaakt. Intusschen werd hem uitstel toegestaan (Resolutie 6 October 1777) en hij bleef nog een vol jaar na het bekomen opontbod op St. Eustatius, in welke periode hij eenige maatregelen nam tot betere verzekering der neutraliteit, maat- regelen welke, zoo zij al ernstig gemeend waren, toch moeilijk effect van eenige beteekenis konden hebben.

Als resultaat van de Graaff's verblijf in Patria (1778—79) be- rust op het Algemeen Rijksarchief zijn — tweede — deductie met bijlagen, ingebonden tot een vier K.G. wegend boekdeel. Deze deductie is gedagteekend te Amsterdam 23 Februari 1779; zij behandelt, blijkens den aanhef, in de eerste plaats de klach-

ten welke de Engelsche Gezant indato 21 Februari 1777 bij H.H.M. had ingediend. De aandoening welke bij hem was opgewekt — schrijft de G. — en de diepe indruk waaronder hij verkeerd had, na de lezing van het rapport dd. 17 December 1776 van den President of the Council op St. Kitts — Craister Greathead — waren niet weinig gematigd geworden, zoodra hij bedacht had, onderdaan te zijn van een Regeering, die niet gewoon was uitspraak te doen, dan na een behoorlijk onderzoek. Na op deze wijze den Heeren in den Haag wat honing om den mond te hebben gesmeerd, wees de G. de beschuldigingen van de hand van ongeoorloofden handel en uitrusting van kaperschepen oogluikend te hebben toegestaan, beschuldigingen waarvoor nooit overtuigende bewijzen waren bijgebracht en welke geheel op praatjes berustten; op een toon van verontwaardiging kwam hij er tegen op dat aan de bewoners en het Bestuur van St. Eustatius was ten laste gelegd „medestanders” te zijn van „verra-„derije” en „bevorderaars van zeeroverije der Americanen”. In dit alles herkennen wij gemakkelijk dezelfde hand die op St. Eustatius de pen voerde — en nog duidelijker in het pathetische slot der deductie, waarin de ambtenaar met 28 dienstjaren, die met „de teederste aandoeningen en de hartgrievendste ontroe-„ringe der ziele” zich had afgescheurd van „alles wat hem in dit „leven dierbaar was, een teedergeliefde echtgenoot, eenige „kinderen, vaderland, huis en bezittingen” en zich aan een reis op den onbetrouwbaren Atlantischen Oceaan had gewaagd, om zich te verdedigen tegen ongegronde klachten — de hoop uitsprak zich van alle blaam te hebben gezuiverd.

Wanneer het echter gaat om iets anders dan algemeene, uit den aard der zaak vage en niet wel bewijsbare beschuldigingen, dan maken wij in de deductie kennis met een eenigszins anderen de Graaff, met een handigen advocaat, die gebruik weet te maken van alle leemten in het betoog van zijn tegenpartij. Of die advocaat de Graaff zelf is geweest?

Een van de twee concrete beschuldigingen, waartegen de G. zich had te verdedigen, was die van in een bepaald geval („May”-„Baltimore Hero”) niet te hebben belet dat een Engelsch schip werd genomen door een „Americaansch Zeeroover.” De klagende partij echter had het den beschuldigde onbewust gemakkelijk gemaakt, door te poneeren dat de neming had plaats gehad „al-„most under the canon of the island” en de G. maakte van deze eigenaardige omschrijving handig gebruik, door almost te vertalen met bijna; hij kon zodoende redeneeren als de man wien

verweten werd bijna te laat te zijn gekomen en die antwoordde dat hij dus nog op tijd was. Bijna onder het bereik — dus buiten het bereik — van het geschut had het Gouvernement noch de macht noch de bevoegdheid tot ingrijpen. Dat de feitelijke neming in open zee had plaats gehad, tusschen St. Kitts en St. Eustatius, bleek overigens wel vrij duidelijk uit de bescheiden zelf, betreffende den eisch tot schadevergoeding, welke de eigenaars van de „May” en van haar lading hadden ingediend; de kaperkapitein echter had het bevel over de prijs pas overgenomen toen de beide schepen weder op de hoogte van St. Eustatius waren, circa 4 mijl van de op de reede aldaar liggende vaartuigen, zoodat de bemanning van de „May”- — die niet gevangen was gehouden — anderhalf uur had moeten roeien om den wal te bereiken.

Minder gelukkig lijkt de verdediging op die andere aanklacht, van de souvereiniteit en de onafhankelijkheid der Amerikaansche Staten te hebben erkend, door aan de vlag van het Congres honneurs te hebben bewezen („Andrea Doria”). Volkomen terecht, maar niet heelemaal ter zake dienende, voerde de G. aan, niet te hebben kunnen weten met een kaper of commissievaarder te doen te hebben en spitsvondig voegde hij er aan toe dat, indien hij het wel had geweten, hij door het contrasaluut van twee schoten minder dan dat van den Amerikaan juist zou hebben te kennen gegeven, de onafhankelijkheid van het land welks vlag het schip voerde, niet te erkennen; het saluut immers van een oorlogsschip van een soevereinen staat werd schot voor schot beantwoord. Koopvaarders, schreef de G., kwamen dagelijks op St. Eustatius, met „verscheydene vlaggen, zooals zij zulx best „verkiezen” en het was gewoonte aldaar om „in een particuliere „betrekking” het saluut dier schepen te beantwoorden. Dit na te laten zou niet alleen een onbeleefdheid zijn, maar Bewindhebbers hadden aan het Statiaansche Gouvernement te dien opzichte nooit eenige beperking opgelegd; wat niet verboden was, moest als geoorloofd worden beschouwd en het stond niet aan den Commandeur om verder te gaan, dan zijn instructies voorschreven. Al deze redeneeringen evenwel — aanvaardbaar alleen wanneer zij afkomstig waren van den chef eener particuliere handelsfactorij op een afgelegen eiland — vermochten toch Greathead’s verwijt niet te ontzenuwen van „their High Mightinesses’ „Forts to be the first Publick recognizers of a Flag hitherto un- „known in the catalogue of national Ensignes”. De eenige correcte houding is natuurlijk deze, dat andere vlaggen dan die der

als souverain erkende naties, niet alleen niet met eerbewijzen begroet, maar zelfs niet geduld worden, het standpunt dus dat ingenomen is, toen in den aanvang onzer eeuw in een Nederlandsche haven prematuur de „reine” Noorsche vlag werd vertoond. Werd echter in de 18e eeuw een dergelijke opvatting reeds algemeen erkend en kon zij onder de bestaande omstandigheden op St. Eustatius in practijk worden gebracht?

Van wat er achteraf in zake de „Andrea Doria” aan het licht is gekomen, moge geen gebruik kunnen worden gemaakt, als motief om de Graaff's houding bij aankomst van het schip te veroordeelen, het is desniettemin toch wel van belang het hier te vermelden. De getuigeverklaringen betreffende bewapening en bemanning loopen uiteen — 19 tot 30 stukken, 110 tot 400 man — en het doel van het bezoek aan St. Eustatius zou geweest zijn kleeven voor het leger van het Congress te koopen. William Matthew Burt, H. B. M.'s Captain general and Governor in chief in and over all Hs. Ms. Leeward Islands, verweet in een brief van 20 October 1777 aan de G. dat hij den bevelhebber van het kaperschip als gast aan zijn tafel zou hebben gehad, wat dus een staaltje zou zijn van de feestelijke ontvangst, welke volgens de correspondentie van Van Bibber (zie Jameson) aan Captain Robinson zou zijn ten deel gevallen. Wel noemde de Graaff in zijn antwoord aan Burt van 20 Mei 1778 „my domestic economy „and the civilities of my Table” een onderwerp, dat in brieven over ernstige internationale aangelegenheden niet behoorde te worden aangeroerd, maar het feit sprak hij niet tegen. De bron waaruit indertijd Baron van Asbeck de bijzonderheid heeft geput, dat de Amerikaan aan de G. een exemplaar der Declaration of Independence zou hebben overhandigd, heb ik niet kunnen vinden.

Aangaande de „Watergeus” en de „Hoop” blijkt nog uit de deductie dat beide schepen later zijn vrijgegeven, zonder schadevergoeding echter en met veroordeeling der eigenaars in de proceskosten; het Admiraliteitshof op Antigua had nog commissarissen naar St. Eustatius gezonden om aldaar Engelsche getuigen te verhooren, wat echter door Commandeur en Raden niet was toegestaan.

Nopens de kwestie Van Bibber valt uit de deductie niets verder te leeren dan dat deze, alvorens in den nacht te ontvluchten, herhaaldelijk op behandeling zijner zaak had aangedrongen en dat de G. na de ontdekking der ontvluchting direct had laten „rondtrommelen” dat niemand den voortvluchtige mocht hel-

pen om het eiland te verlaten, op boete van 2000 pesos, dat de Vice-adm. Young nimmer de bewijzen van Van B.'s schuld had geproduceerd en dat aan Generaal Burt, die uitlevering van Van B. had gevraagd, geantwoord was, dat deze laatste, indien schuldig, dan toch op St. Eustatius behoorde te worden gestraft.

Waarom de deductie, met haar talrijke bijlagen, vooral interessant mag heeten, dat is omdat de lectuur dier stukken ons een kijkje geeft op de toestanden welke op St. Eustatius en St. Maarten bestaan hebben, voordat eindelijk — te laat — de taak der handhaving van de neutraliteit door een Marine-eskader was overgenomen.

Ik vond nog twee gevallen vermeld van schepen welke door een deel der eigen equipages — de bemanningen waren niet altijd loyaal tegenover hunne reeders — onder de macht der Engelsche autoriteiten werden gebracht, t.w. de brigantijn „Minerva”, toebehoorende aan burgers van St. Eustatius, in Maart 1777 weggevoerd (in de stukken noemt men dit „uytsneyden uyt de rhede”) van St. Maarten en de gewapende Amerikaansche bark „Welcome” — Benjamin Tucker —, van Zuid-Carolina, waarmede hetzelfde geschiedde in October van dat jaar op St. Eustatius; beide vaartuigen werden naar Tortola opgebracht. De „Minerva”, die volgens het ontrouwe deel der bemanning bestemd was om een reis naar Noord-Amerika te maken, werd wel vrijgelaten, maar satisfactie werd niet verkregen en de eigenaars leden groote schade. Die eigenaars waren Samuel Curson en Isaac Gouverneur, onderdanen van H.H.M., burgers en inwoners van St. Eustatius; wij vinden hunne namen later terug als die van handlangers der rebellen, door Rodney als gevangenen naar Engeland opgezonden (Edler). Ook de „Welcome” moest, na vele chicanes, worden uitgeleverd aan de Statiaansche vertegenwoordigers der eigenaars, welke laatsten alle kosten en schaden hadden te dragen; de roovers had men ongestraft gelaten.

Bijzonder pijnlijk was het geval — dat zich in 1777 voordeed — van de Amerikaansche gearmeerde bark „Christiana” — Joseph White —, toebehoorende aan een firma in Philadelphia, welk schip, na op St. Eustatius gelost en aldaar een hoeveelheid zout voor Zuid-Carolina te hebben ingenomen, op zee slaags raakte met een Engelschen kaper, de bark „Ranger” — Stephen Philips. Op Antigua legde de stuurman van de „Christiana” — geen Amerikaan, maar een Schot van geboorte — buitengewoon bezwarende verklaringen af tegen sommige personen op St. Eustatius. Het schip, dat onder commissie van het Amerikaansche

Congres ageerde en de strepenvlag voerde, had 46 man equipage — meest Amerikanen, maar ook Schotten, Ieren en Spanjaarden — waarvan echter slechts een derde gedeelte in Amerika zelf en de rest op St. Eustatius zou zijn gemonsterd. Verder zou men op St. Eustatius geschut, wapenen en ammunitie aan boord hebben genomen. Uit de correspondentie tusschen den Generaal Burt en de Graaff over dit geval blijkt dat drie personen, als geconsigneerden van het schip of van de lading, bij de bemanning en bewapening betrokken zouden zijn geweest, waarvan één — Henricus Godet — de waagmeester der Compagnie en door aanhuwelijking aan de G. verwant was; deze Godet was van het eiland afwezig toen een onderzoek plaats had. De tweede zou zijn een zekere Tertellier of Le Tellier, een naam die volgens de G. op St. Eustatius niet bekend was; wij voor ons denken direct aan den koopman Texier, bij wien in 1778 de Schout bij Nacht Graaf van Bylandt aan huis logeerde. Het verhoor van het derde lid der driemanschap — Eliphalet Lester — leverde natuurlijk niet het bewijs op van eenige ongerechtigheid; toegegeven werd echter, dat Godet den kapitein van de „Christiana” geld had gefourneerd en dat het schip 24 uur bij Tumbledown Dick had gelegen — buiten bereik van het geschut — maar, wat het daar had gedaan, bleef onopgehelderd. Alles tamelijk bedenkelijk! Ook in 1777 vinden wij Godet en Lester genoemd, als eigenaars n.l. der bark „Charming Polly” en van haar lading, welk schip door Engelsche kapers was genomen en naar Antigua opgebracht.

Dat een Nederlandsch schip zich in open zee gewapenderhand verzette tegen aanhouding door de Engelschen, is ook voorgekomen en wel in 1778. Eenige — Engelsche — kooplieden op St. Eustatius hadden den schipper — John Earle — van een hun toebehoorend vaartuig opdracht gegeven om desnoods geweld met geweld te keeren en deze laatste heeft zich niet onbetuigd gelaten. Drie uren lang vocht hij onder de Nederlandsche vlag — in vollen vreedstijd — tegen de gewapende Engelsche bark „Reprisal” — Henry Mears —, waardoor vier andere schepen zich uit de voeten konden maken.

(wordt vervolgd)